

Moment de răscruce în istoria poporului român, memorabilul 23 August 1944 unește în timp, ca un arc de boltă al istoriei noastre naționale, lupta seculară dusă de poporul român pentru libertate și dreptate socială, pentru desăvârșirea unității naționale și cucerirea independenței de stat cu luptele clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor forțelor de bază ale națiunii noastre care, sub conducerea Partidului Comunist Român, au deschis României calea marilor cuceriri socialiste de azi. Înfăptuirea actului demnității naționale din august 1944 a fost rezultatul activității îndelungate și neobosite a Partidului Comunist Român de unire, într-un larg front de luptă împotriva fascismului și războiului, a tuturor forțelor înaintate ale societății noastre, al realismului liniei sale tactice și strategice, al aplicării creștătoare a socialismului științific la condițiile concrete ale țării noastre.

Legată de tradițiile luptei unite a proletariatului român împotriva exploatării și asupririi, cit și de specificul și gradul de dezvoltare economică și social-politică a țării, lupta pentru realizarea unității clasei muncitoare — unitate menită să stea la baza închegării unui larg front popular, opus fascismului și războiului — a reprezentat o coordonată majoră și o permanență în activitatea teoretică și practică a partidului clasei muncitoare din țara noastră. Acest fapt izvoră din însăși dezvoltarea proletariatului, ca o clasă de sine stătătoare, din faptul că la procesul de plămădire a partidului politic în 1893 a participat întreaga clasă muncitoare — iar hotărârea de transformare a partidului socialist în partid comunist, la 8 mai 1921, a fost aprobată de reprezentanții tuturor organizațiilor partidului socialist —, ca și din imperativul istoric al asigurării rolului de hegemon al proletariatului în înfăptuirea revoluției democrat-populare și construirea noii societăți socialiste.

În ciuda numeroaselor obstacole și frământări, cauzate de existența în rîndul clasei muncitoare a mai multor organizații politice și profesionale, se poate spune că, în momentele hotărîtoare ale istoriei poporului nostru și ale mișcării revoluționare și democratice, clasa muncitoare din România a acționat strîns unită. Un loc important în lupta pentru fiurirea unității de acțiune a clasei muncitoare, pentru închegarea unui front național l-au ocupat marile bătălii de clasă din anii crizei economice, care au culminat cu luptele proletare din ianuarie-februarie 1933, organizate și conduse de partidul comunist. Unitatea de acțiune înfăptuită atunci, pe baza frontului unic a creat condiții favorabile mobilizării

maselor largi de oameni ai muncii, comuniști, socialiști, social-democrați, membri ai altor organizații și partide politice sau muncitori fără de partid dind luptelor o amploare fără precedent, ceea ce demonstra că forța proletariatului constă în unitatea sa, că aceasta constituie o condiție esențială pentru asigurarea rolului conducător al clasei muncitoare în lupta întregului popor pentru doborârea regimului burghezo-moșieresc, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului român.

În anii ce au urmat fiind pericolul fascist amenința direct interesele supreme ale poporului nostru, integritatea și suveranitatea patriei, P.C.R. s-a situat în fruntea forțelor patriotice, naționale, desfășurând largi acțiuni politice pentru unirea tuturor partidelor și organizațiilor politice și profesionale, a claselor și grupărilor sociale ale căror interese coincideau cu cele ale țării, ale democrației, într-un larg front popular de luptă pentru apărarea independenței și integrității țării, pentru a bara calea fascismului și războiului. În acest sens, Partidul Comunist Român a reușit să activeze în jurul său cele mai largi forțe sociale antifasciste — clasa muncitoare, masele țărănești, intelectualitatea progresistă, alte păături și categorii sociale. El și-a lărgit contactele cu grupările și organizațiile democratice, a stabilit legături cu diferite fracțiuni ale forțelor politice burgheze și cu un mare număr de personalități politice. Rezultatul acestei activități s-a concretizat în crearea a zeci de organizații de masă democratice, antifasciste: Comitetul național antifascist, Liga muncii, Blocul democratic, Frontul plugarilor, Uniunea oamenilor muncii maghiari (Madoszul), Frontul studentesc democrat, Frontul feminin ș.a.

Pe aceeași linie se înscriu și propunerile P.C.R. din anii 1934—1938 adresate muncitorilor organizați și neorganizați din fabrici și uzine, conducătorii partidelor socialiste, cit și organizațiilor locale ale unor partide și grupări ale burgheziei. Creșterea spiritului de unitate în rândul membrilor de rând și al elementelor de stînga din conducerea partidelor respective a dus la încheierea, în toamna anului 1934, a unui front comun de luptă între Partidul comunist, Partidul socialist-unitar, Liga muncii și Comitetul național antifascist, pe baza unui program minimal de revendicări, cu și la memorabilul legămint democratic, antifascist, încheiat la Tebea în decembrie 1935, pe baza propunerilor P.C.R., între Partidul socialist (prezidat de Popovici), Blocul democratic, Frontul plugarilor, Madoszul, la care au aderat și organizații locale ale Partidului social-democrat și ale Partidului național-țărănesc.

Înfălcăratele apeluri la unitate lansate de către P.C.R., avîntul luptei antifasciste a maselor și-au găsit expresia în amplele manifestații desfășurate sub semnul Frontului popular antifascist și antihitlerist pe întreg cuprînsul țării. „Ne cheamă la luptă singele lui Doja, Horea și Tudor Vladimirescu!” — se spunea într-un vibrant manifest răspîndit atunci de către P.C.R. „Ne cheamă la luptă dragostea de țară, pe care nu vrem s-o vedem sfîșiată și cotropită, dragostea de acest popor, pe care nu-l vrem ingenușcheat și rob!”.

Dînd expresie acestei orientări tactice de fîurire a unității de acțiune a clasei muncitoare, precum și înaltei responsabilități a proletariatului față de interesele vitale ale poporului român, Scrișoarea C.C. al P.C.R. adresată Comitetului Executiv al P.S.D. în 1935 sublinia: „Rolul nostru

de proletari, rolul partidelor noastre ca partide muncitorești este să fim în fruntea acestei lupte. Succesul ei stărnă numai și numai de unitatea proletară, de unitatea maselor. Această unitate e în curs și nimeni nu o va putea opri. Să ajutăm să grăbim realizarea ei!

În șirul marilor acțiuni desfășurate în România cu ocazia sărbătoririi zilei de 1 Mai pe parcursul a nouă decenii, se detașează, cu un moment deosebit, al forței și rolului clasei muncitoare, al avântului luptei antifasciste, marile manifestații de la 1 Mai 1939 din București și din alte centre ale țării. „Creșterea avântului mișcării antifasciste din România — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — se oglindește în valul acțiunilor de luptă care au avut loc în această perioadă, în marile demonstrații antifasciste organizate la 1 Mai 1939 sub semnul împotriva politicii Germaniei fasciste, pentru libertăți democratice pentru apărarea independenței țării”.

Manifestațiile de 1 Mai 1939 s-au desfășurat în condiții interne și externe complexe. La 10 februarie 1938 se instaurase dictatura regală, fapt ce a dus la restrângerea considerabilă a drepturilor și libertăților cetățenești. Pe plan extern aveau loc evenimente de o deosebită gravitate, determinate de politica agresivă și revizionistă promovată de statele fasciste și, în primul rând, de Germania hitleristă: Anexarea Austriei, accentuarea politicii expansioniste a Germaniei hitleriste în sud-estul Europei după Conferința de la München, cucerirea Cehoslovaciei, în urma căreia trupele hitleriste au ajuns la granița României, amenințând pericole grave pentru independența și integritatea sa teritorială. În dimineața zilei de 1 Mai 1939, Capitala a căpătat o înfățișare neobișnuită: mii de muncitori din București și provincie delegați ai breslelor se îndreptau spre sălile dinaintea stabilite pentru desfășurarea lucrărilor Congresului breslelor și a întrunirilor muncitorilor, meseriașilor și funcționarilor particulari. Lozincile patriotice și revoluționare care adărsunat din piepturile miilor de participanți, evocau vibrant vocea de neștrămutat a muncitorimii, a maselor largi populare, de a lupta hotărât pentru emanciparea socială și pentru democrație, pentru libertatea, independența și integritatea teritorială a țării. Trăiască independența națională a țării! Să apărăm granițele împotriva agresorului hitlerist (de fascismul, vrem front patriotic) răsună din piepturile zecilor de mii de participanți.

După terminarea Congresului breslelor, delegații, având drapelul tricolor, au ieșit în stradă unde au fost urmați de participanții la adunările din sălile „Tomis” și „Eintracht”. În această zi Capitala a asistat la trecerea celui mai impuăntor cortegiu format din muncitori și alte categorii sociale. „Mii și mii de muncitori, meseriași, funcționari și intelectuali, femei muncitoare, țărance, intelectuale, mase de tineri muncitori antifasciști, și-au unit glasurile și brațele, pentru a constitui împreună o adevărată înfrățire de luptă antifascistă”, releva ziarul „Scinteia” în numărul din mai 1939.

Ca unul din principalii organizatori ai marilor demonstrații antifasciste de la 1 Mai din București, tovarășul Nicolae Ceaușescu evoca astfel desfășurarea evenimentelor: „În București peste douăzeci de mii de

cetățeni au manifestat în stradă împotriva Germaniei hitleriste, și, ca simbol al hotărârii de luptă pentru apărarea patriei au depus coroane de flori la Mormîntul eroului necunoscut⁴.

Manifestații asemănătoare au avut loc în toată țara: la Ploiești, Iași, Cluj, Timișoara, Reșița, Constanța, Bacău, Oradea, Alba Iulia, pe Valea Jiului ș.a. Desfășurate sub semnul unității de acțiune între comuniști, socialiști și social-democrați, întrunirile și adunările din diferite localități s-au afirmat prin aceeași amploare, același spirit de combativitate revoluționară și de atașament față de dezideratele fundamentale ale apărării independenței naționale și integrității teritoriale a țării.

Eroica luptă dusă în acești ani de partidul comunist în fruntea clasei muncitoare și a unor largi forțe progresiste, sub steagul democrației și independenței țării, atitudinea lucidă a unor grupări politice ale claselor conducătoare au stăvilit pentru un timp ascensiunea spre putere a organizațiilor fasciste și înrobirea țării Germaniei naziste.

Cu toate acestea, activizarea Gărzii de fier — agentură a hitlerismului în România —, cursul nefavorabil pentru țara noastră al evenimentelor internaționale au făcut ca, din a doua jumătate a anului 1940, România să devină ținta directă a dominației Germaniei naziste și a țărilor revanșarde, fiind constrinsă, să accepte, în vara anului 1940, importante cesiuni teritoriale printre care și clauzele odiosului Dictat de la Viena din august 1940, prin care partea de nord a Transilvaniei a fost cedată Ungariei horthyste.

În acele clipe grele pentru soarta națiunii noastre, în condițiile instaurării la crma țării a dictaturii militarofasciste, ale prezenței trupelor germane în România, problema coalizării tuturor forțelor naționale, antifasciste devenise o problemă fundamentală pentru salvarea țării de la catastrofa spre care o împingea politica dictaturii militarofasciste și a Germaniei naziste.

Forța politică fundamentală care s-a situat de la început în fruntea luptei împotriva dictaturii antonesciene, a războiului antisovietic, a alungării hitleriștilor din țară a fost Partidul Comunist Român. Dînd glas frămîntărilor și aspirațiilor uriașei majorități a populației țării, Partidul Comunist Român a condus rezistența antihitleristă, lupta de eliberare de sub jugul fascist, dovedindu-se la înălțimea răspunderii sale revoluționare, naționale.

Progătind răsturnarea dictaturii militarofasciste și militînd consecvent pentru salvarea țării de catastrofa națională de care era amenințată, ca urmare a participării la un război nedorit și urit de popor, Partidul Comunist Român a urmărit cu perseverență coalizarea pe baze largi a tuturor forțelor sociale și politice interesate dintr-un motiv sau altul în înăpțuirea unor asemenea acte patriotice. Partidul Comunist Român a fost singurul partid politic din România care a avut în acele împrejurări o orientare clară și a acționat în virtutea ei pe niște direcții de larg interes patriotic, național, popular. Este meritul istoric al P.C.R. de a fi văzut perspectiva eliberării țării de sub jugul fascist în unirea tuturor forțelor naționale care se pronunțau în acest sens, pe baza unei platforme comune.

În documentele elaborate pînă la izbucnirea războiului antisovietic, în-deosebi în platformele Comitetului Central din decembrie 1940 și ianuarie 1941, P.C.R. a demascot caracterul antinațional al aderării guvernului antonescian la pactul tripartit, al înfeudării țării imperialismului german, mobilizînd masele la lupta pentru salvarea intereselor naționale ale țării. În circulara C.C. al P.C.R. din 8 iulie 1941, în Platforma-program din 6 septembrie 1941 și în alte documente, partidul comunist a elaborat tactica de luptă corespunzătoare noilor condiții în care se afla țara, stabilind printre altele următoarele obiective de luptă: răsturnarea regimului antonescian; formarea unui guvern al independenței naționale, compus din reprezentanți ai tuturor forțelor patriotice; leșirea României din războiul antisovietic și alăturarea ei la coaliția Națiunilor Unite; alungarea trupelor hitleriste din țară și eliberarea părții de nord a Transilvaniei; recucerirea libertăților cetățenești și democratice etc.

Garanția realizării acestor obiective consta în făurirea unității de acțiune a clasei muncitoare și a unui Front Unic Național antihitlerist al poporului român, la care să participe toate partidele, grupările și cercurile politice antihitleriste. „Partidul Comunist din România — se arată în documentul din 6 septembrie 1941 — propune lupta comună a tuturor partidelor, grupărilor, personalităților politice și a tuturor patrioților români, pentru realizarea Frontului Unic Național al poporului român contra ocupanților hitleriști și a slugilor lor trădătoare din țară, pentru cucerirea cerințelor din Platformă, care sînt cerințele cele mai arzătoare și comune ale poporului român”.

Pe baza obiectivelor stabilite prin Platforma-program din 1941 — larg popularizate prin organele și organizațiile de partid, prin organizațiile de masă, în pofida condițiilor grele ale ilegalității și prigoanei anticomuniste — C.C. al P.C.R., a stabilit, încă din anul 1941, o serie de contacte cu liderii social-democrați, liberali, național-țărăniști și ai altor partide și grupări politice.

Accentuarea ostilității maselor populare față de regimul antonescian, de hitleriști și de război, înrăutățirea situației economice a țării, evoluția războiului, caracterizată prin strălucitele victorii repurtate de către coaliția antifascistă, în primul rînd de către Uniunea Sovietică, creșterea mișcării de rezistență în țările coltropite de hitleriști au agravat criza regimului de dictatură militarofascistă. Această situație a semănat panică și derută în rîndul cercurilor conducătoare, care încercau diferite soluții pentru a evita sau amîna sfîrșitul inevitabil.

Folosind contradicțiile existente în dispozitivul dictaturii militarofasciste și acționînd consecvent pentru aplicarea sarcinilor stabilite prin documentele programatice amintite, Partidul Comunist Român a trecut la aplicarea treptată a unor măsuri menite a contribui la stringerea loialității a tuturor forțelor care, dintr-un motiv sau altul, erau potrivnice dictaturii antonesciene, Germaniei naziste și războiului antisovietic. Aceste măsuri dovedeau o viziune clară asupra sarcinilor imediate și de perspectivă ale luptei pentru eliberarea țării și dezvoltarea ei democratică.

Un prim succes al partidului comunist realizat pe linia încheierii unei alianțe politice antihitleriste l-a reprezentat crearea, în vara anului 1943, a Frontului patriotic antihitlerist, care reunea partidul comunist și partide și organizații patriotice, ca: Frontul Plugarilor, Uniunea patrioților, Uniunea oamenilor muncii maghiari din România (Madosz), Partidul socialist-țărănesc, organizații ale Partidului social-democrat etc. În toamna aceluiași an, Partidul Comunist Român a reușit să stabilească o serie de contacte cu cercurile palatului regal.

O condiție primordială pentru realizarea unor largi alianțe politice bazate pe unitatea clasei muncitoare o constituia întărirea partidului comunist, a unității rindurilor sale. În noua sa componență, instituită la 4 aprilie 1944, conducerea partidului a desfășurat o intensă activitate pentru întărirea unității și capacității de luptă a partidului, dând un puternic impuls mișcării de rezistență antifascistă. Păstrând o strinsă legătură cu activiștii din afară și cu cei din închisori și lagăre, conducerea partidului s-a orientat tot mai insistent spre mobilizarea tuturor forțelor partidului pentru lărgirea frontului antihitlerist, organizarea și conducerea fermă a luptei de eliberare a poporului.

Un factor care a contribuit la formarea unei și mai largi coaliții și la întărirea potențialului de luptă al forțelor antidiatoriale și antihitleriste l-a constituit realizarea, în aprilie 1944, a Frontului Unic Muncitoresc între P.C.R. și P.S.D. Prin fuziunea Frontului Unic Muncitoresc s-a realizat unitatea de acțiune a clasei muncitoare și s-a întărit capacitatea ei de luptă pentru eliberarea țării și progres social. Manifestul programatic al F.U.M., dat publicității cu prilejul zilei de 1 Mai 1944, chema toate forțele patriotice, antihitleriste să se unească în „lupta hotărâtă pentru Pace imediată. Răsturnarea guvernului Antonescu. Formarea unui guvern național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste din țară, sabotarea și distrugerea mașinii de război germane. Alianță cu Uniunea Sovietelor, Anglia și Statele Unite. Pentru o Românie liberă, democratică și independentă”.

Oblăzuit de ideea atragerii celor mai largi forțe politice care își puteau aduce o anumită contribuție în șuvoiul general al luptei pentru eliberarea României de sub jugul fascist, partidul comunist a acordat o atenție deosebită intensificării legăturilor sale cu unele partide și formațiuni politice burgheze, în scopul fructificării contradicțiilor existente între interesele cercurilor pe care acestea le reprezentau și politica Germaniei hitleriste, a regimului antonescian. Cu aceste gânduri a fost convocată, la inițiativa Partidului Comunist Român, în noaptea de 13/14 iunie, într-o casă conspirativă a comuniștilor, o consfătuire în care au luat parte reprezentanți ai partidului, ai palatului și armatei. După îndelungi dezbateri în cadrul consfătuirii au fost acceptate punctul de vedere și planul Partidului Comunist Român de răsturnare prin forță a dictaturii antonesciene, de bizuire a întregii acțiuni insurrecționale pe forțele interne în vederea scoaterii țării din războiul hitlerist și întoarcerii armelor împotriva Germaniei naziste.

Împrejurările externe și creșterea puternică a stării de spirit antihitleriste, în toate categoriile populației, realizarea acordului de front unic

Între decembrie 1943 și începutul anului 1944, contactele stabilite de partidul comunist cu generali și ofițeri superiori și cu cercurile palatului regal dovedeau caracterul iluzoriu al speranțelor liderilor partidelor burgheze în posibilitatea găsirii unei soluții de ieșire din situația existentă fără comuniști și fără o participare a maselor; în rindurile lor își făceau loc tot mai mult teama de a nu rămâne în afara evenimentelor și în izolare totală, de a nu-și pierde definitiv pozițiile politice și influența în țară, de a nu se compromite chiar în ochii partizanilor lor. Tocmai de aceea liderii național-tărănești și liberali s-au văzut nevoiți să accepte, la 20 iunie 1944, încheierea unui acord cu Partidul Comunist Român și Partidul social-democrat. Rezultatul politicii de largi alianțe general-democratice, anti-hitleriste, preconizată de P.C.R., crearea Blocului Național-Democrat (B.N.D.) a reprezentat undrea în lupta antifascistă a celor mai diverse clase și păături sociale, partide și grupări politice, coalizând în jurul clasei muncitoare — forța de bază a mișcării de rezistență — toate forțele patriotice, masele largi ale oamenilor muncii de la orașe și sate și, totodată, chiar și unii aliați vremelnici din rindul claselor dominante. Semnificația realizării B.N.D. și rolul P.C.R. în ansamblul alianțelor politice create nu au scăpat observației organelor informative naziste, care raportau în acele zile că „evoluția politicii interne din ultimele săptămâni arată clar o trecere a tuturor opozițiilor spre stînga, cu preluarea conducerii acestei opoziții de către partidul comunist”.

La baza fărâșirii acestor alianțe au stat, în esență, obiectivele de luptă stabilite și propuse de P.C.R. Fiind prezent în toate înțelegerile realizate din inițiativa și la insistențele sale, P.C.R. a jucat rolul conducător, dinamizator și catalizator al tuturor forțelor politice capabile să-și aducă într-o măsură mai mare sau mai mică, indiferent de motive și scopuri proprii, contribuția la opera de eliberare națională a țării de sub jugul fascist.

De teama de a nu se compromite și a-și îngreuna singuri situația de pe urma susținerii războiului antisovietic dus de Antonescu alături de Hitler, treptat, regele și sfetnicii săi mai importanți, cercurile palatului au evoluat spre o apropiere de forțele politice care consimțiseră la realizarea B.N.D. De unde, la început, regele personal susținea acțiunea militară dusă de Ion Antonescu alături de Germania hitleristă, el însuși vizitînd în câteva rînduri frontul și interesîndu-se îndeaproape de desfășurarea și perspectivele operațiunilor armate, treptat avea să se distanțeze de această cauză. Astfel se și explică acceptarea de către rege a stabilirii unor legături tot mai sistematice cu reprezentanții P.C.R. și ai celorlalte forțe înmănunchate în Blocul Național-Democrat.

Între 20 iunie și 23 august 1944 au avut loc ședințe ale reprezentanților partidelor din B.N.D. și ai cercurilor palatului regal, în cadrul cărora s-au discutat îndeosebi probleme de ordin politic, privind structura noului guvern, întocmirea proclamației regale, a decretelor ce urmau să fie adoptate imediat după înlăturarea dictaturii militarofasciste și alte probleme cu caracter general. În cadrul acestor consfățuri sistematice s-au conturat două atitudini diametral opuse: aceea hotărîită, de urgentare a pregătirii răsturnării dictaturii, exprimată de P.C.R. și aceea de târâgănare, promovată de liderii partidelor burghezo-moșierești.

O importanță hotărâtoare pentru victoria luptei de eliberare națională a poporului român a avut-o stragerea armatei de partea forțelor antihitleriste. Condițiile concrete ale României, starea de spirit antihitleristă și ura ce clocește în rindurile militarilor împotriva ocupanților germani au constituit terenul fertil pentru activitatea tuturor forțelor antifasciste în vederea atragerii întregii armate la acțiunea de răsturnare a dictaturii antonesciene și de lichidare a ocupației hitleriste. Pentru pregătirea armatei în vederea răsturnării dictaturii antonesciene a fost creat în vara anului 1944 comitetul militar. Legături tot mai sistematice a stabilit partidul comunist cu o serie de cadre de comandă ale armatei, unele dintre ele făcând parte din cercurile apropiate palatului regal.

O problemă importantă în pregătirea răsturnării dictaturii antonesciene a constituit-o elaborarea planului acțiunii militare, precum și stabilirea măsurilor pentru traducerea lui în viață. Sub conducerea P.C.R., comitetul militar a dus la îndeplinire această sarcină.

În ceea ce privește modalitatea înlăturării căpeteniilor fasciste, s-a ajuns la concluzia că cea mai bună soluție era arestarea lor în palatul regal de către o formațiune de luptă patriotică sau, într-un caz neprevăzut, de o echipă formată din ofițeri și subofițeri din garda palatului.

Evenimentele militare din vara anului 1944 pe fronturile celui de-al doilea război mondial, și îndeosebi pe frontul sovieto-german, au creat împrejurări favorabile pentru trecerea la răsturnarea dictaturii militarofasciste. La 20 august 1944, cind pe frontul Iași-Chișinău armata sovietică a început o puternică ofensivă, pătrunzind adinc în dispozitivul inamic și silindu-l să se retragă, provocându-i grele pierderi, în interiorul țării, efervescența maselor atinsese punctul culminant. Guvernul fascist era izolat, aparatul de stat, cuprins de dorută se descompunea, măsurile politice și militare stabilite de partidul comunist, în colaborare cu celelalte forțe antihitleriste, fuseseră în ansamblu îndeplinite. Erau coapte toate condițiile necesare trecerii la acțiunea hotărâtoare.

Reunite pe baza obiectivului comun al scoterii țării din războiul hitlerist, deși opuse ca interese și concepții asupra dezvoltării ulterioare social-politice a țării, forțele politice interne coalizate — folosind condițiile favorabile create de ofensiva armatei sovietice — au constituit factorul hotărâtor în organizarea și îndeplinirea doborârii dictaturii militarofasciste, a scoterii țării din războiul antisovietic și alăturării ei la coaliția antihitleristă.

Îndeplinirea revoluției de eliberare națională și socială antifascistă din august 1944 a dovedit caracterul realist al orientării politice și tactice a partidului comunist, modul creator în care el a aplicat, în condițiile specifice țării noastre, învățătura materialismului istoric despre rolul clasei muncitoare și necesitatea unității ei de acțiune, despre alianțele cu alte clase, partide și grupări sociale, despre corelarea factorilor obiectivi și subiectivi în cucerirea puterii politice și îndeplinirea revoluției proletare. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Declanșarea revoluției de eliberare socială și națională din august 1944 a inaugurat o etapă nouă în istoria patriei, a deschis calea împlinirii ideurilor și năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale, a afirmării României ca națiune

ELEONORA COFAS

liberă și demnă în rîndul națiunilor lumii. Înfăptuirea insurecției a marcat începutul unor ample mișcări sociale ale maselor largi ale poporului, în frunte cu clasa muncitoare, conduse de partidul comunist, pentru transformarea revoluționară a societății românești”.¹

Contribuția maselor populare
în perioada august 1945 —

ianuarie 1946

**La politique d'alliances
du Parti Communiste Roumain —
garantie de la victoire
du 23 Août 1944**

RÉSUMÉ

La fin de la 2e guerre mondiale, le gouvernement révolutionnaire démocratique présidé par le Parti Communiste Roumain a ouvert la voie social-politique à Roumanie, à la libération nationale, à l'indépendance et à la conquête de la justice sociale.

Un moment crucial dans l'histoire du peuple roumain, le mémorable 23 Août 1944, unifié en temps, comme un arc de coupole de notre histoire nationale, la lutte séculaire menée par le peuple roumain pour la liberté et la justice sociale, pour l'achèvement de l'unité nationale et la conquête de l'indépendance de l'Etat avec les luttes de la classe ouvrière, des paysans et des intellectuels, de toutes les forces fondamentales de notre nation, qui, sous la direction du Parti Communiste Roumain, ont ouvert à la Roumanie la voie des grandes conquêtes socialistes.

Partant d'une documentation étendue, l'article présente la politique d'alliances du Parti Communiste Roumain qui a contribué à la victoire de la révolution de libération sociale et nationale, antifasciste et antimpérialiste d'Août 1944.

Étant présent à toutes les ententes réalisées grâce à son initiative et à ses insistances, le Parti Communiste Roumain a joué le rôle dirigeant, stimulateur et catalyseur de toutes les forces politiques capables de contribuer, sans tenir compte de motifs et buts propres, à l'oeuvre de libération nationale du joug fasciste.

La contribution des masses populaires à la libération nationale, à l'indépendance et à la conquête de la justice sociale.

Contribuția maselor populare la eliberarea națională, la independență și la câștigarea dreptății sociale. În perioada august 1945 — ianuarie 1946. Partidul Comunist Român a deschis calea social-politică în România, la eliberarea națională, la independență și la câștigarea dreptății sociale. Un moment crucial în istoria poporului român, nemuritorul 23 August 1944, unificat în timp, ca un arc de cupolă al istoriei noastre naționale, lupta secolară dusă de poporul român pentru libertate și dreptate socială, pentru finalizarea unității naționale și pentru dobândirea independenței de stat împreună cu luptele clasei muncitorești, ale țărilor și ale intelectualilor, ale tuturor forțelor fundamentale ale națiunii noastre, care, sub îndrumarea Partidului Comunist Român, au deschis României calea mariilor cuceriri socialiste.

Pe baza unei documentații ample, articolul prezintă politica de alianțe a Partidului Comunist Român care a contribuit la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifasciste și antimpérialiste din August 1944. Fiind prezent la toate acordurile realizate grație inițiativei și insistențelor sale, Partidul Comunist Român a jucat rolul de conducător, stimulator și catalizator al tuturor forțelor politice capabile să contribuie, fără să țină seama de motive și scopuri proprii, la opera de eliberare națională din iugul fascismului.

Contribuția maselor populare la eliberarea națională, la independență și la câștigarea dreptății sociale. În perioada august 1945 — ianuarie 1946. Partidul Comunist Român a deschis calea social-politică în România, la eliberarea națională, la independență și la câștigarea dreptății sociale.

¹ Nicolae Ceaușescu, Cucerirea la adunarea festivă din Capitală organizată cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antimpérialistă, 27 august 1979. Editura Politică, București, 1979, p. 11.